

ESG bez tajemnic

krótki przewodnik po pojęciach i skrótach
(materiał bezpłatny)

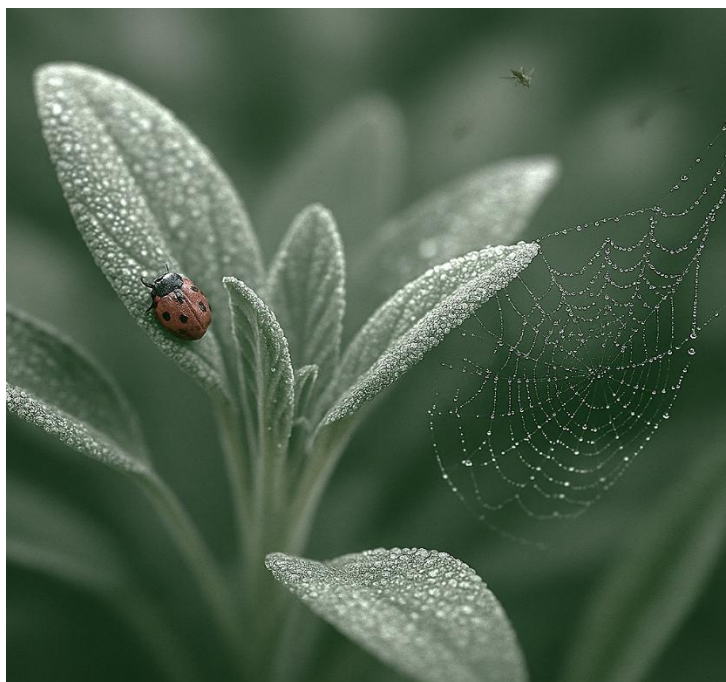
ESG Partner
Kwiecień 2026
Katarzyna Mejer

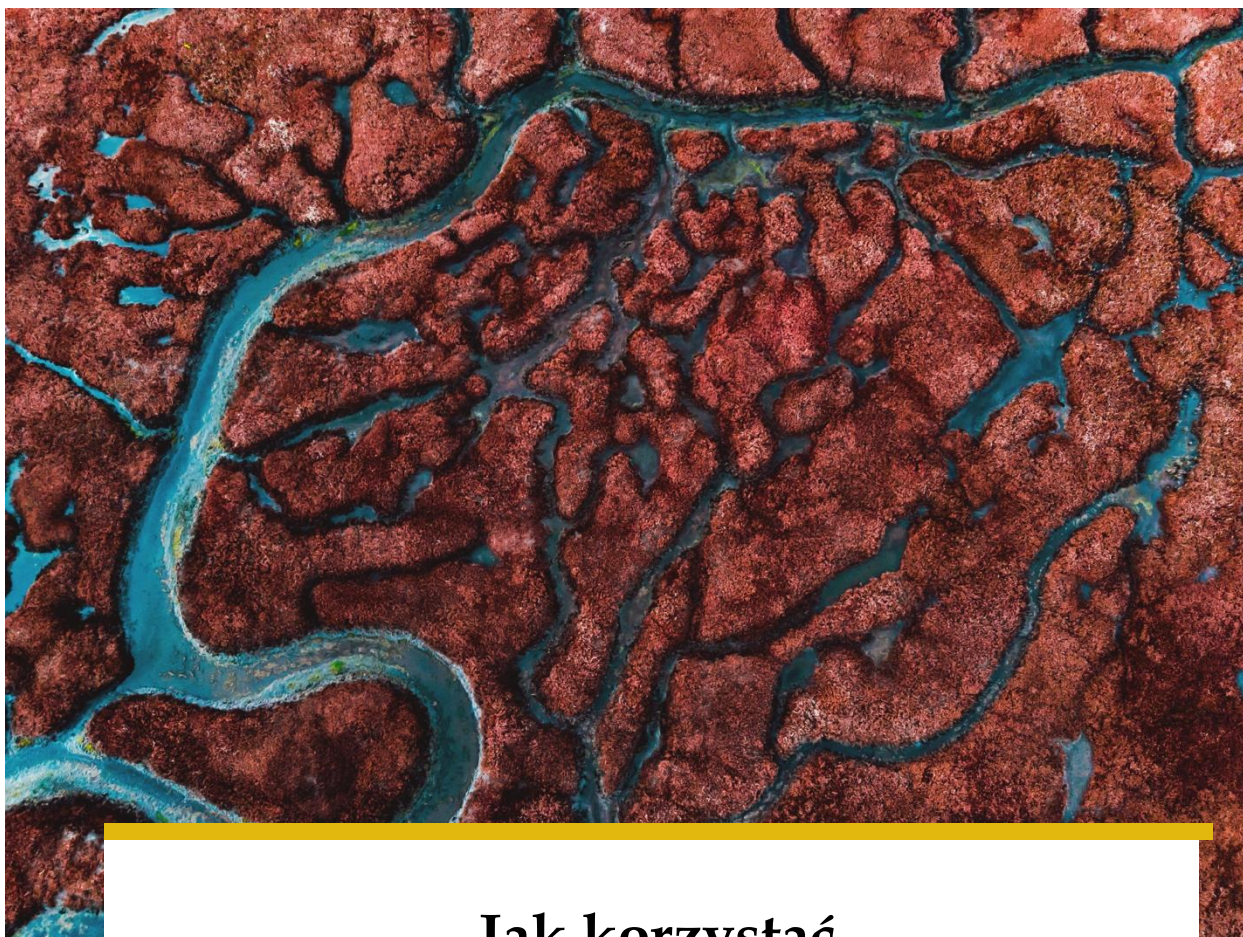

Wprowadzenie

Ten eBook powstał jako krótka, praktyczna ściągą.
Nie jest podręcznikiem akademickim – ma pomóc Ci szybko zrozumieć pojęcia, które pojawiają się w zapytaniach od banków, klientów i dużych partnerów biznesowych.

W języku dyrektyw i standardów wiele rzeczy brzmi „ciężko”. Tu tłumaczę je na prosty język, a przy każdym haśle pokazuję, co oznacza ono w praktyce dla małej i średniej firmy.

Jak korzystać

- Szukaj hasła, które pojawiło się w pytaniu (np. „VSME”, „Scope 2”, „Taksonomia”).
 - Przeczytaj krótką definicję, a potem część „Jak bank/klient to rozumie”.
 - Zwróć uwagę na „Co to oznacza dla MŚP” – tam jest najwięcej praktyki.
- Jeśli czegoś nie wiesz: to normalne. ESG wdraża się etapami.

Czego ten eBook nie robi:

- Nie zastępuje porady prawnej ani audytu zgodności.
- Nie jest gotowym narzędziem do raportowania czy liczenia emisji.
- Nie odpowie na wszystkie branżowe wyjątki – ma Ci dać język i logikę.

Słownik ESG obejmuje 28 podstawowych haseł.

Hasła są ułożone alfabetycznie.

Każde ma tę samą strukturę, żeby łatwo było „skanować” odpowiedź.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
BHP (bezpieczeństwo, higiena i praca)	Zasady i praktyki, które mają chronić zdrowie i bezpieczeństwo osób w pracy. Dyrektywa UE, która rozszerza obowiązek raportowania kwestii zrównoważonego rozwoju dla dużych firm i części spółek giełdowych	Czy firma ogranicza ryzyko wypadków, ma szkolenia i spełnia podstawowe obowiązki. „Raportowanie ESG to teraz standard – musimy mieć dane także od dostawców”.	Aktualne szkolenia, badania, instrukcje i dowody (protokoły, rejestry). Twoja firma zwykle nie raportuje CSRD, ale może dostawać pytania od firm, które raportują. Jeśli Twoja firma współpracuje z podmiotem raportującym CSRD jesteście w jej łańcuchu, stąd pytania i prośby o dostarczenie informacji.
CSRD			

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
Double materiality (podwójna istotność)	Podejście mówiące, że raportuje się zarówno wpływ firmy na otoczenie, jak i wpływ spraw ESG na wyniki firmy.	Czy firma rozumie swoje ryzyka (np. energia, koszty, reputacja) i wpływy (np. emisje, warunki pracy).	Nie musisz robić skomplikowanej analizy – zacznij od listy najważniejszych tematów i uzasadnienia. Gdy klient pyta o emisje, warunki pracy, ryzyka środowiskowe, due diligence dostawców, to robi to, bo dla niego to istotne finansowo (ryzyko, koszty, regulacje) i jednocześnie istotne wpływowo (śląd klimatyczny, prawa człowieka itd.). Ty odpowiadasz „lokalnie”, a oni (banki, klienci) składają to w swoją analizę double materiality. Jeśli MŚP potrafią powiedzieć „to jest dla nas istotne, to mniej, a to wcale – i dlaczego” są postrzegane jako wiarygodne i dojrzałe.
Due diligence (należyta staranność)	Sprawdzenie ryzyk i wpływów: czy w firmie i łańcuchu dostaw nie dzieje się coś, co może szkodzić ludziom lub środowisku.	Czy firma „wie, z kim współpracuje” i ma minimum zasad dla dostawców. Bank/klient chce tym samym sprawdzić, czy Twoja firma nie generuje ryzyk finansowych, prawnych, reputacyjnych lub ESG , które mogą „przejsć” na drugą stronę.	Due diligence w kontekście MŚP (małych i średnich przedsiębiorstw) oznacza, że bank, duży klient, inwestor lub partner biznesowy sprawdza firmę, aby ocenić ryzyka związane ze współpracą. To nie jest audyt ani kontrola urzędowa – to standardowa procedura biznesowa, która dziś coraz częściej obejmuje ESG, a nie tylko finanse. Dla MŚP często wystarcza lista kluczowych dostawców + proste kryteria i oświadczenia.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
EcoVadis	to międzynarodowa platforma i metodologia oceny zrównoważonego rozwoju (ESG) firm, wykorzystywana głównie w łańcuchach dostaw. Prościej – to system oceny ESG dostawców na podstawie ankiety i dowodów (dokumentów).	„Chcemy porównać dostawców – pokażcie polityki, działania i wyniki”.	Dla MŚP prośba o wypełnienie ankiety EcoVadis oznacza przede wszystkim, że klient lub partner biznesowy chce ocenić Was pod kątem ESG jako element zarządzania swoim łańcuchem dostaw. To nie jest kontrola ani audyt urzędowy, ale wymóg rynkowy. Brak reakcji albo bardzo niski wynik może utrudnić nowe kontakty biznesowe, osłabić pozycję w przetargach, a w skrajnym przypadku zagrozić kontynuacji współpracy. Najczęściej liczą się dowody: aktualne dokumenty, szkolenia, mierniki. Bez dowodów odpowiedzi „nie istnieją”.
Emisje (GHG) i tCO ₂ e	Emisje gazów cieplarnianych przeliczane na „ekwiwalent CO ₂ ” (tCO ₂ e), żeby dało się porównywać różne gazy. Różne gazy cieplarniane emitowane są w różnych ilościach i mają różną „siłę” ocieplania klimatu , dlatego wszystkie przelicza się na jedną wspólną miarę – CO₂e , która pokazuje <i>jaki byłby taki sam efekt ocieplenia klimatu, gdyby wyemitować tylko CO₂.</i>	Czy firma potrafi podać emisje w spójnym formacie i okresie.	Dla MŚP pytanie ze strony banku lub dużego klienta o emisję CO ₂ e oznacza, że Twoja firma została wciągnięta w łańcuch raportowania klimatycznego – nawet jeśli sama nie ma obowiązku raportowania ESG. Najważniejsze: to nie jest kontrola ani kara, tylko element oceny ryzyka i wiarygodności biznesowej. Na start zbierz dane o energii i paliwach i policz emisje w prostym zakresie (Scope 1 i 2).

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
ESG	Skrót od Environment, Social, Governance – czyli środowisko, ludzie i zarządzanie. W praktyce: sposób porządkowania danych i działań w firmie.	Czy firma rozumie ryzyka, działa aby je mitygować i potrafi pokazać dane oraz dowody działań.	Potrzebujesz minimum: osoba odpowiedzialna, dane, podstawowe zasady i dowody (dokumenty). W praktyce ESG dla MŚP nie oznacza „raportów jak w korporacji”, tylko nowy standard prowadzenia biznesu , który coraz częściej jest warunkiem współpracy i finansowania . Najprościej: ESG dla MŚP = minimum porządku, przejrzystości i odpowiedzialności , pokazane w sposób zrozumiały dla banków i dużych klientów.
ESRS	ESRS (European Sustainability Reporting Standards) to unijne standardy raportowania ESG, według których duże firmy muszą raportować wpływ środowiskowy, społeczny i zarządczy – w tym dane od swoich dostawców (czyli często MŚP).	„Raportujemy wg ESRS (zgodnie z dyrektywą CSRD), więc potrzebujemy danych od dostawców”.	MŚP zwykle nie raportuje ESRS, ale może dostawać pytania „pod ESRS” (np. emisje, prawa człowieka). W praktyce ESRS oznacza, że MŚP zaczynają regularnie dostawać : • ankiety ESG, • EcoVadis, • pytania banków, • check-listy due diligence. Najczęstsze pytania: • zużycie energii i paliwa, • emisje CO₂e (choćby szacunkowo), • warunki pracy i BHP, • kodeks etyki, • podstawy zarządzania dostawcami. To nie są pytania „z ciekawości” – to dane do raportu ESRS klienta.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
EU Taxonomy (Taksonomia UE)	System klasyfikacji, który definiuje, jakie działania gospodarcze można uznać za „środowiskowo zrównoważone” według UE.	Czy firma (lub jej klienci) może wykazać, że część działalności jest „zgodna z taksonomią”.	Dla wielu MŚP to temat pośredni – pojawia się, gdy klient/bank pyta o „zielone” inwestycje lub produkty.
GHG Protocol	Najczęściej stosowany standard liczenia emisji gazów cieplarnianych na poziomie organizacji.	„Czy emisje są policzone w uznanym standardzie?”	Dla MŚP GHG Protocol nie oznacza obowiązku wdrożenia złożonego systemu raportowania, ale wspólny język liczenia emisji gazów cieplarnianych, którego używają banki, duzi klienci, EcoVadis i raporty ESRS. Najprościej: GHG Protocol mówi MŚP <i>jak</i> liczyć emisje CO ₂ e, gdy ktoś o nie pyta.
Governance (G)	Sposób zarządzania firmą: odpowiedzialności, decyzje, kontrola, etyka i zgodność.	Czy firma ma porządek w zasadach i potrafi nim zarządzać.	Nawet w mikrofirmie warto mieć: jasne role, podstawowe procedury, zasady etyczne i dowody.
Greenwashing	Sytuacja, gdy firma mówi o „eko” lub „zrównoważeniu” więcej niż robi – albo nie potrafi tego udowodnić; tzw. ekościema.	Ryzyko reputacyjne: czy deklaracje są poparte danymi i dokumentami.	Dla MŚP greenwashing oznacza ryzyko biznesowe i reputacyjne, które pojawia się wtedy, gdy firma mówi o ekologii więcej lub lepiej, niż wynika to z faktów – nawet nieświadomie. Najprościej: greenwashing dla MŚP to nie „zła wola”, tylko brak pokrycia słów w danych i działaniach. Mów tylko to, co możesz pokazać w danych/ dowodach. Zamiast haseł – konkrety: działania i postępy.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
KPI (Key Performance Indicator)	Kluczowe wskaźniki (liczby), które pokazują postęp w ESG, np. zużycie energii, wypadkowość, szkolenia.	Czy firma mierzy to, co deklaruje – i czy widać trend.	Wybierz 5–10 wskaźników, które mają sens w Twojej branży i da się je zbierać bez nadprogramowego wysiłku.
Łańcuch wartości / value chain	Wszystko, co dzieje się „wokół” Twojej firmy: dostawcy, podwykonawcy, transport, klienci i użytkowanie produktu.	Czy ryzyka ESG są też poza murami firmy (np. u dostawców).	Zacznij od mapy: 10 kluczowych dostawców/partnerów i podstawowych ryzyk (BHP, legalność, środowisko).
Net zero	Cel, w którym firma dąży do bilansu „zero netto” emisji (redukcje + ewentualnie kompensacje).	Czy firma ma realny plan redukcji, a nie tylko hasło marketingowe.	NET ZERO nie oznacza, że firma musi być „idealnie bezemisyjna” ani że jutro ma osiągnąć neutralność klimatyczną. W praktyce oznacza to konkretną logikę działania i komunikacji, którą rozumieją banki i duzi klienci. NET ZERO dla MŚP = redukuj to, co możesz, mierz to uczciwie, a resztę (na końcu) kompensuj – bez marketingowych skrótów. Lepiej zacząć od policzenia emisji i planu redukcji kosztowo-efektywnego, niż od deklaracji „net zero”.
PAI (Principal Adverse Impacts)	Wskaźniki „negatywnych wpływów”, które instytucje finansowe mogą raportować w ramach SFDR.	Bank/fundusz może pytać o konkretne dane (np. emisje, kwestie społeczne), bo raportuje PAI.	PAI – Principal Adverse Impacts nie oznacza obowiązku raportowania, ale bycie źródłem danych o „negatywnych wpływach”, które banki i inwestorzy muszą ujawniać. PAI dla MŚP = pytania o konkretne szkody środowiskowe i społeczne, które Twoja działalność może powodować – bo ktoś inny ma obowiązek je raportować. Jeśli klienci / banki proszą o PAI: poproś o listę konkretnych danych i okres. Odpowiadaj tylko tym, co masz i możesz uzasadnić.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
PDCAC (Plan-Do-Check-Act-Correct)	Cykl zarządzania: planuj, wdrażaj, sprawdzaj, działaj i koryguj – czyli ciągłe doskonalenie.	Czy firma ma proces, a nie jednorazową akcję „pod ankietę”.	Ustal rytm: np. kwartalne przeglądy danych i roczna aktualizacja celów i dokumentów i pracuj zgodnie z tym rytmem.
Polityka (policy)	Krótki dokument mówiący „jakie mamy zasady” (np. etyka, antykorupcja, BHP).	Czy firma ma spisane reguły i czy są podpisane/aktualne.	Nie kopiuj korporacyjnych polityk. Lepsza jest 1–2 stronicowa polityka dopasowana do realiów firmy.
Procedura	Opis „jak to robimy” w praktyce (np. zgłaszanie incydentów, wybór dostawców, obsługa skarg).	Czy firma ma powtarzalny sposób działania, który można pokazać w dowodach.	Jedna prosta procedura + dowód wdrożenia (szkolenie, mail, rejestr) często wystarczy na start.
Raport ESG	Dokument, który zbiera w jednym miejscu najważniejsze informacje i dane ESG firmy.	Czy firma potrafi „w jednym pliku” pokazać porządek w temacie.	Dla MŚP sensowny jest raport proporcjonalny – np. oparty o VSME lub zestaw podstawowych danych i opis działań.
Scope 1	Emisje bezpośrednie: z własnych lub kontrolowanych źródeł (np. paliwo spalane w kotle, firmowe auta).	Czy firma ma emisje „u siebie” i czy je zna.	Zbierz dane o paliwach i źródłach spalania. To zwykle najłatwiejszy start emisji.
Scope 2	Emisje pośrednie z zakupionej energii (prąd, ciepło, para, chłód).	Czy firma zna zużycie energii i potrafi je przeliczyć na emisje.	Rachunki za prąd i ciepło to Twoja baza. Spójność rok do roku jest kluczowa.
Scope 3	Emisje w łańcuchu wartości (np. dostawcy, transport, podróże, użytkowanie produktu).	Czy firma rozumie „emisje poza firmą” – często ważne w łańcuchach dostaw.	W MŚP zwykle robi się to etapami: zaczynasz od największych kategorii, gdy klient/bank naprawdę tego wymaga. W praktyce od MŚP Scope 3 nie jest wymagany, ale jeśli firma potrafi go policzyć – tym lepiej.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation, czyli unijne Rozporządzenie o ujawnieniach związanych ze zrównoważonym finansowaniem.	Banki i fundusze muszą pokazywać, jak uwzględniają ryzyka i wpływy – dlatego pytają też firmy.	Dla MŚP to źródło „kaskady pytań”: bank może prosić o dane, żeby spełnić własne obowiązki.
Ślad węglowy (carbon footprint)	Łączna emisja gazów cieplarnianych związana z działalnością firmy (czasem też produktu/usługi).	Czy firma potrafi policzyć i pokazać trend – oraz plan redukcji.	Na start policz organizacyjnie Scope 1 i 2. Produktowy ślad węglowy to zwykle kolejny etap. Ślad węglowy to dziś „waluta” w relacjach biznesowych - Twój ślad węglowy trafia do Scope 3 Twoich klientów , wpływa na ich raporty ESRS , jest elementem due diligence i oceny ryzyka . Brak danych = ryzyko , nawet jeśli firma działa uczciwie.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
VSME	VSME (Voluntary Sustainability Reporting Standard for SMEs) to dobrowolny, uproszczony standard raportowania ESG przeznaczony specjalnie dla MŚP. Został opracowany po to, aby zastąpić dziesiątki różnych ankiet ESG jednym wspólnym „językiem”, zrozumiałym dla banków i dużych klientów. Najkrócej - VSME to ESG „szyte na miarę” dla MŚP – bez obowiązku, bez raportu korporacyjnego, ale z realną wartością biznesową. VSME jest modułowy: • Basic – absolutne minimum (dla najmniejszych firm), • Comprehensive – rozszerzone informacje (jeśli klient tego oczekuje).	„Chcemy dane w ustandaryzowanej formie, ale proporcjonalnie do MŚP”.	VSME to najprostszy sposób, żeby MŚP miały porządną, spójną i bezpieczną odpowiedź na pytania ESG – bez obowiązku raportowania. VSME obejmuje to, o co MŚP są dziś najczęściej pytane: • środowisko (energia, emisje CO₂e – prosto), • sprawy pracownicze (BHP, równe traktowanie), • etyka i zgodność, • podstawowe ryzyka i działania. Czyli dokładnie to, czego wymagają banki, kluczowi klienci, ankiety ESG, EcoVadis, due diligence.

Hasło	Co to jest (po ludzku):	Jak bank/klient zwykle to rozumie:	Co to oznacza w praktyce dla MŚP?
Wskaźnik intensywności emisji	Emisje w relacji do skali biznesu (np. tCO ₂ e na 1 mln przychodu).	Czy firma ma porównywalny miernik, a nie tylko „gołe emisje”.	Jeśli liczysz emisje, możesz dodać prostą intensywność – ważne, żeby wyjaśnić metodę i okres. Wskaźnik intensywności emisji pokazuje, ile CO ₂ e Twoja firma emituje „na jednostkę działalności”, a nie tylko ile emituje łącznie. Dla MŚP to jedno z najbardziej praktycznych i „bezpiecznych” narzędzi ESG, bo pozwala porównywać się sprawiedliwie – niezależnie od wielkości firmy.
Zasada DNSH (Do No Significant Harm)	„Nie czynić poważnych szkód” – zasada, że działanie nie powinno znacząco szkodzić innym celom środowiskowym.	Często pojawia się w kontekście Taksonomii UE i finansowania „zielonych” działań.	Jeśli bank pyta o DNSH, zwykle chodzi o to, czy inwestycja nie ma oczywistych negatywnych skutków (np. dla wody, odpadów, bioróżnorodności).

Źródła (dla ciekawych):

Jeśli chcesz sprawdzić „język źródłowy”, poniżej podaję podstawowe dokumenty i standardy, na których opiera się większość zapytań ESG w UE i w łańcuchach dostaw:

- **CSRD – Dyrektywa (UE) 2022/2464** (EUR-Lex): <https://eurlex.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj/eng>
- **ESRS – Rozporządzenie delegowane (UE) 2023/2772** (EUR-Lex): https://eurlex.europa.eu/eli/reg_del/2023/2772/oj/eng
- **VSME – Voluntary Sustainability Reporting Standard for non-listed SMEs** (EFRAG): <https://www.efrag.org/sites/default/files/sites/webpublishing/SiteAssets/VSME%20Standard.pdf>
- **GHG Protocol – Corporate Accounting and Reporting Standard**: <https://ghgprotocol.org/corporate-standard>
- **SFDR – Rozporządzenie (UE) 2019/2088** (EUR-Lex): <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/2088/oj/eng>
- **Taksonomia UE – Rozporządzenie (UE) 2020/852** (EUR-Lex): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:32020R0852>
- **EcoVadis – Ratings Methodology Overview and Principles** (PDF): https://www.ecovadis-survey.com/MediaAssets/8_InformationResources/EcoVadis-Ratings-Methodology-Overview-and-Principles-EN_2024-06-03.pdf